

ring. Alan Bridges formår bare ikke at bryde ud af det lidenskabsløse, og man interesserer sig aldrig rigtigt for de passioner, der rører sig under tilpasningens pæne overflade. Man tager sig ofte i at interessere sig mere for personernes omgivelser end for dem selv. Og det var vel ikke meningen, at Stephen Goldblatts smukke billeder skulle dominere den kultiverede beretning om liv og død, kærlighed og krig og klasse-mæssige kalamiteter!

Vitaliteten i »Soldatens Hjemkomst« eksisterer kun i de øjeblikke, hvor psykiateren i den fortræffelige Ian Holms skikkelse er i billedet.

Jan Kornum Larsen

SOLDATENS HJEMKOMST

The Return of the Soldier. England 1982. **P-selskab:** Brent Walker Pictures/ Barry R. Cooper Productions. I samarbejde med Skreba Films. **Ex-P:** Edward Simons, Barry R. Cooper, John Quested, J. Gordon Arnold. **P:** Ann Skinner, Simon Relph. **P-leder:** Redmond Morris. **Instr:** Alan Bridges. **Instr-ass:** Allan James, Peter Waller, Michael Zimbrich. **Manus:** Hugh Whitmore. **Efter:** Roman af Rebecca West (1892-1983): »The Return of the Soldier« (1918), da. udg. »Soldatens hjemkomst« (1940). **Foto:** Stephen Goldblatt. **Kamera:** Peter Mac Donald. **Farve:** Technicolor. **Klip:** Laurence Méry Clark. **P-tegn:** Luciana Arrighi. **Ark:** Ian Whittaker. **Kost:** Shirley Russell. **Garderobe:** Cath Halloran, Nicolas Ede. **Komp:** Richard Rodney Bennett. **Dir:** Marcus Dods. **Tone:** Bill Trent, Simon Kaye, John Richards, Gerry Humphreys.

Medy: Alan Bates (Kaptajn Chris Baldry), Ann-Margret (Jenny), Glenda Jackson (Margaret Grey), Julie Christie (Kitty Baldry), Jeremy Kemp (Frank), Edward De Souza (Edward), Frank Finlay (William Grey), Jack May (Bri-gadier), Ian Holm (Dr. Gilbert Anderson), Emily Irvin (Unge Jenny), William Booker (Unge Chris), Elizabeth Edmonds (Emery), Hilary Mason, John Sharp, Valerie Aitken, Amanda Grinling, Nicholas Frankau, Robin Langford, Stephen Finlay, Llewellyn Rees, Jeremy Arnold, Alan Corduner, John Lonsdale, Robert Keegan, Pauline Quirke, Sheila Keith, Cathy Finlay, Charles Morgan, Shirley Caine, Gerry Cowper, Patrick Gordon, Larry Noble, Valerie Whittington, Stephen Whittaker, Kevin Whately, Patsy Byrne, Michael Cochrane, Vickery Turner, Dorothy Alison, Norman Mitchell, Martin Ransley, Jane Laurie. **Længde:** 102 min. **Udl:** Regina. **Prem:** 28.2.83 - Dagmar + Palads.

FRANCES

Instruktør: GRAEME CLIFFORD

Mens William Arnold i biografien »Shadowland« (omtalt i Kosmorama 143/44) betoner en perverteret lægevidenskabs og de politiske kræfters betydning for Frances Farmers lod - Hollywoods knusen et hvert tilløb til radikalisme - så anlægger filmen om hende snarere en skæbnebestemt synsvinkel. Det vil en film noir traditionelt gøre, og denne film er langt hen en traditionel film noir. At den er blevet det kan ikke undre. Frances historie har alle genrens ingredienser. Der er mere end nok at tage af.

Så her i den filmiske version er Frances dømt fra starten. En efterårspige i et efterårsland. Skorstensrøgen slår ned over barndomshjemmets våde tag, mens fugten muldner bladene på plænen og tiden står stille. Der er tyst i de klaustrofobiske stuer. Det skrå lys falder sløret ind over nipserierne og sofaens arrangement af dukker med uheldssvangert tomme glasøjne. Her, kamufleret som den tro Marta med nål og tråd, lurer heksen i eventyret. Det er Frances' mødrende ophav. Det store moderdyr, som vil al den fremgang for datteren, hun aldrig selv opnåede, men som også, da den endelig kommer, opædes af dødelig jalousi. Hun er det kærlighedsløse, livs-uduelige monster i centrum for en historie, hvis tragiske heltinde føres gennem den sorte films kendte landskab af forgyldte boudoirer, desillusionerede moteller, forræderiske sanatorier og tomme, natlige gader.

I en sort film er kvinden altid oplevet enten som dræber eller som offer, og her er begge typer altså klart repræsenterede. Noget syn på Frances Farmer og hendes forudsætninger

hinsides disse klichéer savner filmen imidlertid totalt, hvilket naturligvis gør den utilstrækkelig som biografi. Den har intet indtrængende bud på, hvem pigen selv var, og hvad det var i hendes karakter, som også drev hende den vej, der blev hendes. Med disse mangler i manuskriptet har Jessica Lange ingen mulighed for at opbygge en egentlig figur, hvor overbevisende hun end virker i de enkelte afsnit. Men uden egentlig figur heller ingen skæbne med stort S. Så ej heller som sort film slår »Frances« til.

Niels Jensen

Jessica Lange som Frances Farmer i en scene fra »Frances«

FRANCES

Frances. USA 1982 (**P-start:** 12.10.81). **P-selskab:** Brooksfilm. For EMI. **P:** Jonathan Sanger. **Co-P:** Marie Yates. **As-P/I-leder:** Charles Mulvehill. Graeme Clifford. **Instr-ass:** Ed Milkovich, William Scott, Michael Green. **Stunt-instr:** Jerry Wills. **Manus:** Eric Bergren, Christopher DeVore, Nicholas Kazan. **Manus-kons:** Stewart O. Jacobson, Lois Kibbe. **Foto:** Laszlo Kavacs. **Kamera:** Robert Stevens. **2nd unit-foto:** Laszlo Pal. **Farve:** Technicolor. **Klip:** John Wright. **P-tegn:** Richard Sylbert. **Ark:** Ida Random. **Dekor:** Emad Helmei, George Gaines. **Kost:** Patricia Norris. **Musik:** John Barry. **Sange:** »It Don't Mean a Thing« af Duke Ellington, Irving Mills, »Jeepers Creepers« af Harry Warren, Johnny Mercer, »Million Dollar Baby« af Betty Comden, Adolph Green, Jules Stein, arr./med Mood Indigo; »Love is so Terrific« af Sunny Skylar, Artie Shaftel, med Bing Crosby & the Rhythmaires; »This is Your Life«-tema af Alexander Laszlo, L. Wolfe Gilbert **Tone:** Kay Rose, Victoria Rose Sampson,

Michael Colgan, David Ronne, Dan Wallin, Robert J. Litt, Elliot Tyson, Neil Brody.

Medv: Jessica Lange (Frances Farmer), Sam Shepard (Harry York), Kim Stanley (Lillian Farmer), Bart Burns (Ernest Farmer), Christopher Pennock (Dick Steele), James Karen (Dommer Hillier), Gerald S. O'Loughlin (Læge), Sarah Cunningham (Alma Styles), Allan Rich (Mr. Bebe), Woodrow Parfrey (Dr. Doyle), Jack Riley (Bob Barnes), Darrell Larson (Louellas spion), Jordan Charney (Harold Clurman), John Randolph (Venlig dommer), Keone Young (Kinesisk læge), Jeffrey DeMunn (Clifford Odets), Lane Smith (Dr. Symington), Bonnie Bartlett, Jonathan Banks, James Brohead, J.J. Chaback, Daniel Chodos, Rod Colbin, Donald Craig, Lee De Broux, Jack Fitzgerald, Nancy Foy, Anne Haney, Richard Hawkins, Patricia Larson, Albert Lord, Vincent Lucchesi, Jack Manning, Rod Pilloud, Larry Pines, David V. Schroeder, Helen Schustack, Sandra Seacat, Charles Seaverns, Karin Strandjord, Vern Taylor, Andrew Winner, Biff Yeager, Alexander Sale, Paul Fleming, M.C. Gainey, Roger Galloway, Matthew Goldsby, Paul Keith, F. William Parker, Charles Shull, Teda Bracci, Jan Burrell, Flo de Re, Dods Frank, Patricia Gaul, Robin Ginsburg, Pamela Gordon, Anjelica Huston, Jamie Johnston, Ola Kaufman, Donna LaMana, Sharmagne Leland-St. John, Jane Llig, Alexandra Melchi, Patricia Post, Zeld Rubenstein, Nina Schneider, Marlene Silvers, Vicki Williams, Susan Wolf, Tom Amundsen, Anne Hallsett, Barry Jamesby, Len Lookabaugh, Oceana Marr, Vahan Mooskian, Tom Pletts, Eileen T'Kaye, Lila Waters, Charles Prior, Carl Kraines.

Længde: 140 min. **Udl:** Constantin. **Prem:** 18.4.83 - ABCinema + Cinema 1-8.

PS Foruden den her over anmeldte spillefilm-biografi er der også for amerikansk fjernsyn produceret en biografisk skildring af Frances Farmer. Med titlen »Will There Really Be a Morning« blev den sendt den 22.2.83 i USA, hvor Kaare Schmidt så den. Her hans anmeldelse.

Biografiske film trækker ofte på filmlitteraturens uendelige strøm af sladderjournalistiske beretninger om stjernernes karriere og privatliv. Flertallet af disse biografiske film når da heller ikke længere end til at give de velkendte data et akkompagnement af lyd og billede. Man digter ikke om en virkelig succeshistorie, som jo allerede har bevist sin publikumstække. Men for den filmiske fortælling er der en verden til forskel på en mosaik af situationer, hvis eneste indbyrdes forbindelse er, at de rent faktisk har fundet sted, og så en beretning med en overordnet synsvinkel, der kan kæde begivenhederne sammen til et dramatisk forløb. Det aktuelle eksempel på denne forskel er biograffilmversionen og TV-filmversionen af Frances Farmers livshistorie.

»Frances« lever på flot produktion og den fabelagtige Jessica Lange. Men handlingen er en situationsmosaik, kædet sammen gennem en anden person, et »vidne«, der fortæller. Derfor savnes den røde tråd, der kan afdække, hvorfor det går Frances så skidt. Jessica Lange kan holde os tryllebundne, men hun kan ikke besvare det spørgsmål, som filmen ikke stiller.

Til trods for at bioversionen naturligvis er langt den dyreste, så står TV-versionen i dette tilfælde ikke tilbage for den i fortællekunst og spil – og så har den den dramatiske helhed, som biofilmen mangler. Susan Blakely har ikke Langes stjerneudstråling, men i en kunstnerisk lige så sikker præstation forlener hun rollen med en intelligens og en desperation, der får os til at tro på personen som et menneske. TV-filmen bygger på Farmers selvbiografi, og den benytter hendes synsvinkel til at skabe et psykologisk drama om kvinden, der bliver knust mellem personlig og kunstnerisk kompromisløshed og andres udnyttelse af den stjernestatus, der for hende selv er noget ydre og noget falsk.

Hvor moderen i »Frances« skifter uklart mellem det velmenende, det solidariske og det undertrykkende, så er hun her helt gennemført det amerikanske moderdyr (nuanceret og truende i Lee Grants effektivt underspillede fremstilling), der på alle måder prøver at dominere datteren, og dermed betinger både hendes kompromisløse drøm om frihed og hendes fuldstændige nederlag. De øvrige begivenheder spreder sig ud fra denne kerne, og den psykologiske nuancering gør det muligt at tro på Frances som på en gang psykisk stærk overfor en sindssyg verden og psykisk hæmmet i en nærmest skizofren binding til moderen.

Filmen er en stadig dybere afdækning af forholdet mellem mor og datter – Frances' gentagne forsøg på at flygte og komme til at stå på egne ben, og moderen, der indhenter hende efter hvert nyt nederlag og under dække af støtte forstærker sit psykiske greb om datteren. Denne »dobbeltbinding« i et had-kærlighedsforhold til moderen betinger også opgøret med den stjernestatus, som egentlig er moderens ambition, og fører til, at Frances vender hjem og plejer moderen i hendes alderdom, trods sin erkendelse af hendes ødelæggende psykologiske indflydelse og direkte skyld i indespærringen på sindssygehospitalet med elektrochokbehandlinger og psykisk og fysisk nedbrydelse til førelse.

Det er en rystende stærk beretning, der er rystende godt fremstillet. Man kan kun håbe, at dansk TV (eller en videoudelejer) tager den hjem.

Kaare Schmidt

WILL THERE REALLY BE A MORNING?

TV-film, USA 1983. **P-selskab:** Jaffe-Blakely Films/Sama Productions/Orion Productions. **Es-P:** Sandy Arcara. **Co-Ex-P:** Stephen Jaffe. **Supp-P:** Richard M. Rosenbloom. **Instr:** Fielder Cook. **Manus:** Dalene Young. **Efter:** Frances Farmers selvbiografi (samme titel, udgivet 1972, to år efter hendes død). **Foto:** Michel Hugo. **Klip:** George Nicholson. **Musik:** Billy Goldenberg.

Medv: Susan Blakely (Frances Farmer), Lee Grant (Lilian Farmer, hendes mor), Royal Dano (Frances' far), John Heard (Clifford Odets), Melanie Mayron (Sophie), Joe Lambie (Bill Anderson).

Længde: 180 min. inkl. reklamer, dvs. ca. 140 min. **Prem:** CBS Network 22.2.1983. Optaget i Toronto og Los Angeles.

TRE BRØDRE

Instruktør: FRANCESCO ROSI

En af mine venner påstår hårdnakket, at Francesco Rosi ikke er kunstner! Rosis tidligere film har da også, set fra et kunstnerisk synspunkt, været tyngt af sensationalistiske emner udtrykt i en flimrende sociologisk stil. Han har beskæftiget sig med bolighajer, oliespekulanter, korruption, mafiagangstere etc. Distancen har altid været Rosis stilistiske særpræg. Han har bevidst prøvet at undgå det alt for emotionelle og personlige, og har derfor fokuseret på samfundsanalysen fremfor på individet, hvilket har resulteret i, at hans film hovedsageligt har fungeret som intellektuel stimulation.

Rosis filmatisering af Carlo Levis berømte bog »Kristus standsede ved Eboli« (vist som TV-serie i dansk TV) udgør imidlertid et vendepunkt i hans karriere. Det er beretningen om den anti-fascistiske Levis forvisning til en fattig, malariahærgede landsby i det syditalienske landskab Lucanien. Under sit tvungne exil får Levi øjnene op for andre aspekter af livet, end dem han normalt beskæftiger sig med i sit norditalienske intellektuelle miljø. Levi lærer at se fremfor at tænke. Den nye verden der åbner sig for hans øjne er desto mere underfuld ved oprindeligt at være ment som en straf. Magthaverne i Rom og de andre storbyer kan simpelt hen ikke forestille sig noget mere viderværdigt end at måtte leve i Lucaniens livløse landsbyer.

Angsten for det umiddelbart set begivenhedsløse, det lavmælte og usensationelle deler Rosi tydeligvis med de herrer, der sendte Levi hinsides Eboli. Det har formentlig krævet en del mod at forlade de dagsaktuelle magtstudier til fordel for Levis stilfærdige meditationer. Resultatet er imidlertid blevet så fremragende, at Rosi ligefrem betegner »Kristus standsede ved Eboli« som en slags ny start i sit filmliv.